

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.298/2022/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. G. Z. Zs. pártfogó ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. Osváth Ildikó ügyvéd (cím) által képviselt I. rendű alperes neve (cím) I. rendű és a dr. Hutkai Mária ügyvéd (cím) által képviselt II. rendű alperes neve (cím) II. rendű alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Miskolci Törvényszék 10.P.21.341/2021/25. számú ítélete ellen a felperes részéről 28. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyja helyben, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának viselése a felperes terhére esik.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 130 540 (százharmincezer-ötszáznegyven) forint, a II. rendű alperesnek 50 000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak, az állami adóhatóság külön felhívására 240 000 (kétszáznegyvenezer) forint fellebbezési illetéket.

Megállapítja, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díja a felperes terhére esik.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A felperes a 2021. május 16-án elhunyt K. A. (a továbbiakban: a néhai) első házasságából született fia. A d.-i lakos felperes és a s.-i lakos néhai között a kapcsolat régóta megromlott, perben is álltak egymással, ritkán, utoljára 2019 júniusában találkoztak, de telefonon is csak 2020 áprilisában beszéltek.

[2] A II. rendű alperes baráti kapcsolatban állt a néhaival, akinek – akkori házastársa 2017. évi halálát követően – egyedüli támasza volt: látogatta, segített az élelmezésében, illetőleg annak megszervezésében, továbbá ő volt a kórházi kapcsolattartója is.

[3] A néhai 2021. május 16-án a S.-i E. K.-ban hunyt el, amelyről a kórház kapcsolattartóként a II. rendű alperest értesítette, és neki adták át a néhai személyes iratait is. A kórház 2021. május 17. napján a felperest is értesítette, akit tájékoztattak arról, hogy a

néhai iratait egy, a felperes számára ismeretlen személy részére adták át, a halott kikérése és a temetés intézése pedig halotti anyakönyvi kivonat birtokában történhet.

[4] A felperes és testvére, K. J. 2019. május 19-én a néhai lakóhelyén intézkedtek a haláleset miatt, amelynek során az I. rendű alperes polgármesteri hivatalában arról tettek jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatot, hogy nem kívánnak gondoskodni a néhai eltemettetéséről, lemondanak az eltemettetés jogáról.

[5] E nyilatkozatra tekintettel az elhalálozás helye szerint illetékes települési önkormányzatként S. V. Ö. polgármestere 2021. június 8-án elrendelte a néhai közkölségen történő temetését, és az elhunyt utolsó lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzatként felhívta az I. rendű felperest, hogy a köztemetés költségét utalja át neki.

[6] A néhait 2021. június 15-én a felperes távollétében temették el S.-en.

[7] Az I. rendű alperes polgármestere egy 2021. augusztus 13-án meghozott határozatával arról rendelkezett, hogy hagyatéki teherként bejelenti a 247 086 Ft temetési költséget, amely határozatot a felperes fellebbezése folytán eljáró I. rendű alperesi képviselőtestület helybenhagyott.

[8] A felperes keresetében kérte az alperesek egyetemleges kötelezését 3 000 000 Ft sérelemdíj megfizetésére, továbbá hogy végeztessék el a néhai exhumálását és hamvasztását, majd az urnát adják ki neki. Hivatkozása szerint mivel a néhai személyes tárgyait és iratait a II. rendű alperesnek adták ki, nem tudta intézni a temetést. Sérelmezte, hogy az I. rendű alperes nem vele, hanem a II. rendű alperessel tartotta a kapcsolatot, így arról sem tudott, hogy mikor lesz a temetés, a néhai végakarata pedig egyébként is a hamvasztás volt, és hogy a családi urnafalban legyen a végső nyughelye. A temetés jogáról csak az I. rendű alperes azon tájékoztatása alapján mondott le, hogy a lemondás átmeneti jellegű, és azért kell, hogy hivatalosan tudják intézni a temetést. Mindezekkel megsértették a kegyeleti jogát.

[9] Az I. rendű alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását, és a felperes perköltségben való marasztalását. Hivatkozása szerint a felperes és testvére önként nyilatkoztak arról, hogy nem kívánnak gondoskodni a néhai eltemettetéséről, amelynek során nem hangzott el a néhai temetéssel kapcsolatos végakarata, a II. rendű alperessel pedig nem tartották a kapcsolatot, de mivel az elhalálozás helye szerint nem voltak illetékesek, azt is csak utóbb tudták meg, hogy mikor volt a temetés. Vitatta továbbá, hogy a felperest nem vagyoni hátrány érte.

[10] A II. rendű alperes is ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását, és a felperes perköltségben történő marasztalását. Nem vitatta, hogy neki adták ki a néhai személyes iratait, vele azonban az I. rendű alperes nem tartott kapcsolatot, a temetés szervezésében pedig nem működött közre, hanem csak a temetésre jogosultak felkutatásában. Vitatta, hogy megsértette a felperes kegyeleti jogát.

[11] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével elutasította a keresetet, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 368 300 Ft, a II. rendű alperesnek 219 500 Ft perköltséget, az államnak pedig 180 000 Ft eljárási illetéket. Megállapította továbbá, hogy az állam viseli a felperes pártfogó ügyvédjének munkadíját.

[12] Ítéletének indokolásában ismertette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) kegyeleti jogot szabályozó 2:50. §-ának (1) bekezdését, amely a bírói gyakorlat és a jogirodalom alapján – a per tárgyát érintően – védelemben részesíti a hozzátartozó mint kegyeleti jogosult jogát az elhunyt illő eltemetésére és a sírhely megválasztására. A felperes azonban nem tudta bizonyítani, hogy a kegyeleti jogát megsértették, különösen az alperesek.

[13] Nem találta bizonyítottnak, hogy a néhait a végakarata szerint hamvasztani kellett volna, urnáját pedig a családja ny.-i urnafülkéjébe kellett volna helyezni. Bár a felperes élettársa, B. Gy. és testvére, K. J. tanúvallomásai alátámasztották a felperes előadását, hozzátartozóként elfogultak. A közeli hozzátartozók vallomása pedig akkor vehető figyelembe a bírói gyakorlat szerint, ha objektív bizonyítékok is részben alátámasztják azt; ilyen bizonyíték azonban nem volt, a II. rendű alperes pedig kifejezetten vitatta a szomszédok elmondása alapján, hogy a felperes és a néhai utolsó személyes találkozója alkalmával ilyen tartalmú beszélgetésre sor kerülhetett. A közöttük lévő rossz, olykor peres viszony pedig a felperes személyes előadása alapján is megállapítható volt. Ezt támasztja alá, hogy a felperes a néhai halálát megelőzően mintegy egy évvel korábban beszélt vele utoljára telefonon, azt megelőzően pedig további egy évvel korábban, 2019 júniusában találkoztak.

[14] A felperes alaptalanul hivatkozott a kegyeleti jog megsértésére annak kapcsán is, hogy nem értesítették a temetésről, nem tudott elbúcsúzni a néhaitól, és azt sem közölték vele, hogy hová temették. Az I. rendű alperes ugyanis becsatolta azt a 2021. május 19. napján felvett jegyzőkönyvet, amelyben a felperes és testvére lemondtak az eltemettetés jogáról, arról gondoskodni nem kívántak. Bár a felek eltérően nyilatkoztak arról, hogy milyen előzményeket követően és kinek a kezdeményezésére tették meg e nyilatkozatot, ennek nem volt döntő jelentősége. A felperes nyilatkozata ugyanis a Ptk. 6:4. §-a (1) bekezdésének hatálya alá tartozó, joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat, amelyre a 6:9. § alapján úgy a hatályra, mint az érvénytelenségre és hatálytalanságra – a törvény eltérő rendelkezése hiányában – a szerződés általános szabályait kell megfelelően alkalmazni; e szerint vonatkoznak rá a Ptk. VI. cím alatti érvénytelenség címszó alatti rendelkezések. A felperes pedig nem hivatkozott a nyilatkozat érvénytelenségére a perben, de más perben sem. Nem esik ezzel egy tekintet alá, hogy a felperes az utolsó tárgyalás napján csatolt 24. sorszámú beadványában arra hivatkozással utalt a joglemondó nyilatkozat érvénytelenségére, hogy halotti bizonyítvány hiányában nem tehetek érvényes nyilatkozatot. Ez a hivatkozás ugyanis értelmezhetetlen, és nélkülöz minden alapot: nem állapítható meg, hogy a halotti anyakönyvi kivonat hiánya miért eredményezne érvénytelenséget, de ez a hivatkozás nem is eredményez érvénytelenséget. Ezért a felperes jognyilatkozatát érvényes és joghatás kiváltására alkalmas akaratnyilatkozatnak kellett tekinteni.

[15] Ez alapján indult meg a köztemetéssel kapcsolatos közigazgatási eljárás is, mégpedig S. V. Ö.-a előtt, amelynek polgármestere döntött erről a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc.tv.) 48. §-a, valamint a pénzben és természetben nyújtható szociális ellátásokról szóló 3/2015. (II. 11.)

önkormányzati rendelet 5. §-ának (3) bekezdése alapján. Az I. rendű alperes által becsatolt határozat indokolása szerint a polgármester arra alapította döntését, hogy a felperes és testvére az I. rendű alperes előtt megtett nyilatkozatában lemondtak néhai édesapjuk eltemettetésének jogáról.

[16] Az elsőfokú bíróság megjegyezte: a felek eltérően nyilatkoztak arról is, hogy milyen módon jutott a hatóságok tudomására, hogy a felperes a néhai gyermeke. Az (I. rendű alperestől származó) ellenkérelem mellékleteiből megállapíthatóan a kórház értesítette a halálesetről az I. rendű alperest, ezt követően vették fel a kapcsolatot a felperessel és testvérével. A II. rendű alperes nyilatkozata szerint csak ebben működött közre, egyúttal vitatta, hogy bármilyen szerepe volt a temetés intézésében. Ezt támasztja alá, hogy nem az I. rendű alperes, hanem a fentiek szerint a haláleset szerint illetékes s.-i önkormányzat intézte a temetést. Ezért helyes az I. rendű alperes azon védekezése is, hogy ha történt is kegyeleti jogsértés amiatt, hogy a felperest nem értesítették a temetésről, az nem az I. rendű alperes mulasztása, hiszen a temetést nem az I. rendű alperes intézte.

[17] A felek eltérően nyilatkoztak arról is, hogy a felperes érdeklődött-e a temetés időpontjáról az I. rendű alperesnél, illetőleg mennyiben vették figyelembe a néhai ezzel kapcsolatos meghagyását. Bár K.-né M. Zs., K. B.-né és B. V. tanúk vallomásai alátámasztották az I. rendű alperes tényállítását, érdekelt tanúk voltak, mivel valamennyien az alkalmazásában állnak. Azonban ennek sem volt jelentősége, már csak azért sem, mert nem az I. rendű alperes intézte a temetést.

[18] Ismertetve a Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének b) pontját és 2:52. §-át leszögezte, hogy személyiségi jogsértés hiányában egyik kereseti kérelem sem volt megalapozott. Kitért ugyanakkor arra is, hogy egyébként sem állapítható meg, hogy a felperest bármilyen nem vagyoni sérelem érte volna. A felperes és a néhai viszonya régóta elhidegült, a II. rendű alperes elmondásából megállapíthatóan lényegében ő volt az egyetlen ember, aki a néhai támasza volt utolsó éveiben. A felperes is előadta, hogy halálát megelőzően egy évvel beszélt utoljára a néhaival telefonon, azt megelőzően pedig egy évvel korábban látta utoljára. K. B.-né vallomásából is megállapítható, hogy a II. rendű alperes kezdeményezte a néhai ellátásának megoldását, a kórházi adatokból pedig az is, hogy őt jelölték meg kapcsolattartóként, ami szintén alátámasztja, hogy a felperes nem gondoskodott a néhairól, érzelmileg nem kötődött hozzá. Az I. rendű alperes ezért helytállóan hivatkozott arra, hogy a néhai halála nem okozott semmilyen változást vagy nem vagyoni sérelmet a felperesnek. Alátámasztja ezt az is, hogy a felperes a néhai halála óta eltelt több, mint egy évben sem tudakolta meg a s.-i önkormányzattól a néhai végső nyughelyét. Az elsőfokú bíróság mindezek miatt kegyeleti jogsértés esetén sem ítelt volna meg sérelemdíjat.

[19] A pervesztes felperest a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a pernyertes alperesek ügyvédi munkadíjból álló költségének megtérítésére, amelynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján határozta meg, az I. rendű alperes esetében áfa-val növelten.

[20] A Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az eljárási illeték viselésére, míg a Pp. 101. §-ának (3) bekezdése alapján rendelkezett akként, hogy az állam viseli a felperes pártfogó ügyvédjének díját, mivel bár a költségmentesség iránti kérelmét visszautasította, részére úgy engedélyeztek pártfogó ügyvédi képviselőt, hogy az állam viseli annak díját.

[21] A felperes fellebbezett az ítélet ellen, amelyben kérte az elsőfokú ítélet kereseti kérelemnek megfelelő megváltoztatását. Felülbírálati jogkörként a Pp. 369. §-ának (2) bekezdésére, (3) bekezdésének a), b), c), d) és e) pontjaira, valamint (4) bekezdésére hivatkozott. A fellebbezésben megismételte tényállítását, amely szerint csak halotti anyakönyvi kivonat birtokában lehetett elkezdni a temetéssel kapcsolatos ügyintézkedést, ezt szeretnék volna beszerezni az I. rendű alperestől, amely félretájékoztatta, hiszen a halotti anyakönyvi kivonatot ki kell adni a hozzátartozónak (amelynek másolatát mellékelte a fellebbezéshez). Megjegyezte, hogy a törvényes örökös jogszabályi rendelkezés hiányában nem tehet a temetés jogáról lemondó nyilatkozatot, így azt nem lehet figyelembe venni, de egyébként sem tartalmazza, hogy a s.-i önkormányzat részére szól, mint ahogy a jogokról és kötelezettségekről való tájékoztatást sem. Az ő és testvére nyilatkozatai alapján pedig valóban kell elfogadni, hogy azt hitették el vele, hogy a temetés jogáról való lemondás ahhoz volt szükséges, hogy az I. rendű alperes ki tudja kérni a halottat, majd a későbbiekben pedig értesítik, hogy intézni tudja a temetést. Arról sem beszéltek, hogy a temetési költséget neki kell megtéríteni, de a köztemetésről is tájékoztatni kellett volna. A temetés pedig egyébként sem jog, hanem kötelesség, ő pedig nem kötelezettség nem teljesítéséről nyilatkozott, hanem joglemondó nyilatkozatot tett. Figyelmeztetni kellett volna továbbá a kötelezettség elmulasztásával járó joghátrányokra és szankciókra is. Azt sem tudta, hogy a néhai el fogják temetni, és azt sem, hogy S.-en. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 78. §-ának (2) bekezdése szerint a jegyzőkönyv a feljegyzésen túlmenően tartalmazza a jogokra és kötelezettségekre való figyelmeztetést; mivel a jegyzőkönyv ezeket nem tartalmazza, jogszabályba ütközik, a Ptk. 6:88. és 6:95. §-ai alapján semmis. A bíróságnak hivatalból kell figyelembe vennie ezt, nem szükséges külön kereseti kérelemben támadni a jegyzőkönyvet, de a másodfokú eljárásban is figyelembe kell venni. Megjegyezte ugyanakkor, hogy ennek hiányában külön pert indít, és perújításban érvényesíti jogait. Sérelmezte, hogy a hozzátartozó tanúkat pusztán ezért tekintették elfogultnak, amely jogi képviselőjének pályafutása során példanélküli, hiszen a tanúk nyilatkozatait az egyéb bizonyítékokkal együtt kell mérlegelni, ellenkező esetben hozzátartozó egyáltalán nem is tehetne tanúvallomást. Márpedig a felperes nyilatkozata és testvére vallomása alapján megállapítható, miszerint olyannyira a temetést szándékozták intézni, hogy elegendő összeget is vittek magukkal a temetés költségeire, nyilvánvalóan nem azért mentek az I. rendű alpereshez, hogy lemondjanak a temetés „jogáról”. A temetés ügyintézésében pedig az I. rendű alperes mulasztása miatt (amelyet ekkor még tudtak) akadtak el. Bár az I. rendű alperes tanúként meghallgatott dolgozói ezt tagadták, jogellenességük megállapítható, ezért mindenképpen felróható az I. rendű alperesnek, hogy mással intéztette a temetést. Amennyiben a jegyzőkönyv tartalmazta volna a jogait és kötelezettségeit, nem írta volna alá. Értesíteni kellett volna arról, hogy gondoskodik a temetésről vagy megfelelő okmánnal ellátni, hogy intézkedhessen a néhai akaratának megfelelően. Ez utóbbit pedig két tanú is alátámasztotta, ellenkező bizonyítás nem történt, ezért valóban kell elfogadni. Az I. rendű alperes becsatolta S. polgármesterének végzését, amelyben felhívták az I. rendű alperest a hozzátartozókkal kapcsolatos eljárásra, és amely végzés a jogellenesen hiányos jegyzőkönyvet követő, 2021. május 25-i keltezésű, amelynek ugyanakkor az I. rendű alperes nem tett eleget. A köztemetésről való tájékoztatás hiánya miatt valósult meg az a kegyeleti jogsértés is, hogy nem kapott tájékoztatást a temetésről. Amennyiben ugyanis tájékoztatták

volna, hogy S.-en intézik a temetést, akkor vagy időben tudott volna intézkedni, hogy megakadályozza a köztemetést, vagy ennek hiányában is részt tudott volna venni azon. A II. rendű alperes pedig valótlanul állította, hogy a halálesetet megelőzően a kórházban csak kapcsolattartóként, nem hozzátartozóként jelölte meg magát, mert 2022. június 16-án, a hagyatéki eljárást követően be tudta szerezni az ápolási dokumentumtációt, amelyben leközelebbi hozzátartozóként az elhunyt lánya van feltüntetve a II. rendű alperes telefonszámával. Ezt pedig bizonyítja a II. rendű alperes kegyeleti jogsértésben való közreműködését, mivel jogellenesen jutott az elhunyt személyes okmányaihoz, amellyel akadályozta a temetés intézését. A II. rendű alperes csak 2022. május 6-án adta le a személyes okmányokat, amelynek során szintén valótlanul nyilatkozott akként, hogy a kórházban ragaszkodtak ahhoz, hogy ismerősként vegye át az elhunyt okmányait, és intézkedjen a temetésről. 2022. június 22-én beszerezte az elhunyt ambuláns kezelőlapját is, amely 2021. március 30-i keltezéssel bizonyítja, hogy a II. rendű alperes nem gondoskodott az elhunytól. A fellebbezéshez mellékelte az ezekkel összefüggésben utóbb beszerezett iratokat.

[22] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását, és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását. Az érvénytelenséggel kapcsolatos hivatkozásával összefüggésben hangsúlyozta, hogy a felperes az elsőfokú eljárás perfelvételi szakaszában nem tett a lemondó nyilatkozat érvénytelenségével kapcsolatos tényállítást vagy jogi érvelést. Bár a jogi érvelés megváltoztatása nem minősül keresetváltoztatásnak, ennek érdemi korlátját jelenti a perfelvétel lezárása, amellyel a kereset rögzül a Pp. 183. §-ának (1) bekezdése alapján, így az érdemi szakban már csak a jogvitának a perfelvétel során meghatározott keretei között folyhat az eljárás. A felperes azonban csak az érdemi tárgyalási szakban hivatkozott erre, ellentétben a Pp. 214. §-ával. Emellett a felperes a fellebbezésében nem állított olyan új tény, ami önhibáján kívüli okból az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a tudomására, amelynek ellenére a fellebbezéséhez új bizonyítékként ápolási dokumentációt, jegyzőkönyvet, halotti anyakönyvi kivonatot és ambuláns kezelőlapot csatolt, amelyek az elsőfokú eljárás lezárását megelőzően keletkeztek, azonban relevanciával sem bírnak, ezért a Pp. 373. §-ában rögzített feltételek nem állnak fenn. A felperes egyebekben nem a temetés lebonyolítása miatt kereste az I. rendű alperes polgármesteri hivatalát, ellenkező esetben nem tette volna meg a per tárgyát képező nyilatkozatot, hiszen tájékoztatták, hogy a s.-i anyakönyvvezetőt kell felkeresnie. A temetés ügyintézése is egyébként az anyakönyvvezető előtt folyik, a felperes azonban az I. rendű alperes anyakönyvvezetőitől halotti anyakönyvi kivonatot nem kért. A felperes szándékával kapcsolatban idézte K.-né M. Zs. tanúvallomását, majd hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperesnek nem fűződött érdeke ahhoz, hogy a felperes bármilyen nyilatkozatot tegyen a temetéssel kapcsolatban, hanem az az elsőfokú ítéletben helytállóan rögzítettek szerint a s.-i kórház patológiájának kezdeményezésére történt. Az I. rendű alperes korábban ilyen kéréssel még nem is találkozott, amelyről álláspontja szerint magánokirat készült, amelynek a „jegyzőkönyv” elnevezés nem ad közokirati jelleget. Arra az Ákr. 78. §-nak (2) bekezdését nem is kell alkalmazni, ugyanis az I. rendű alperes előtt nem indult a felperes mint ügyfél által kezdeményezett ügy, a hatósági eljárás S. V. Ö.-a mint az elhalálozás helye szerint kizárólagosan illetékes szerv előtt folyt. Egyebekben a jognyilatkozat érvényességével kapcsolatban visszautalt az elsőfokú ítélet indokaira. Az alperes tájékoztatási kötelezettségével összefüggésben pedig visszautalt a felperes nyilatkozatára, amely szerint a s.-i polgármesteri hivataltól már 2021. május 17-én értesült a halálesetről, így tudomással bírt arról, hogy mely hivatal illetékes, az pedig köztudomású, hogy elsősorban a gyermek köteles gondoskodni a szülő eltemetéséről. A hivatkozott végzést egyébként is azért adták ki, mert a felperes a halálesetet követő több mint egy héttel sem jelentkezett a s.-i polgármesteri

hivatalban, és a végzés indokolása is külön kitér arra, hogy ezért kellett az anyakönyvvezetőnek hivatalos intézkedést tennie. Mivel azonban az I. rendű alperesnél már rendelkezésre állt a felperes saját akaratelhatározásból korábban megtett nyilatkozata, az I. rendű alperes azt küldte meg az illetékes hatóság részére. Osztotta az elsőfokú ítélet indokolását a hozzátartozó tanúvallomásának kirekesztésével kapcsolatban is.

[23] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján történő helybenhagyását, és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását, fenntartva az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait.

[24] A fellebbezés megalapozatlan.

[25] Az elsőfokú bíróság a felek által felajánlott bizonyítást lefolytatva feltárta az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást, és helytálló következtetésre jutott a kereset megalapozatlanságát illetően. Érdemben helyes döntésének indokaival azonban az ítéltábla csak részben értett egyet az alábbiak szerint.

[26] A „joglemondó nyilatkozat” megtételének körülményeivel kapcsolatos tények bizonyítása a felperes bizonyítási érdekébe tartozott [Pp. 265. §-ának (1) bekezdése], az ezzel összefüggő állításait azonban nem tudta bizonyítani. Arra helytállóan hivatkozott, hogy pusztán azért, mert a hozzátartozói tették, nem zárhatóak ki az általa meghallgatni kért tanúk vallomásai, ha azt más „objektív” bizonyíték nem támasztja alá, ugyanis az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően főszabályszerűen a tényállás szabad megállapításának elve érvényesül.

[27] A Pp. 263. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanis a bíróság a perben - törvény eltérő rendelkezése hiányában - alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint minden bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas. „Törvény eltérő rendelkezése hiányában” pedig a hozzátartozók által tett vallomások csak ebből az okból nem rekeszthetők ki a bizonyítékok közül, hanem azokat értékelni kell a bizonyítás eredményének mérlegelése során [Pp. 279. §-ának (1) bekezdése]. Az elsőfokú bíróság ugyanezért kellő ok nélkül, egyben következtelenül rekesztette ki az I. rendű alperes által foglalkoztatott tanúk vallomását is, amelyek közül azonban K. B.-né tanúvallomását – megalapozottan – mégis értékelte a felperes és a II. rendű alperes néhaihoz fűződő viszonyának megítélésénél.

[28] Az ítéltábla ezért a kért felülbírálatnak megfelelően, továbbá mert ebből az okból nem volt helye az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének, elvégezte a tanúvallomások mérlegelését, amelynek eredményeként sem hozható azonban kedvezőbb döntés a felperesre nézve. Ehhez előre kell bocsátani, hogy már a felperes személyes előadása is ellentmondásos volt, mert a perfelvétel során előbb arról számolt be, hogy a „joglemondó” nyilatkozatukat rögzítő jegyzőkönyv „ad-hoc jelleggel” készült (14. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal), míg az érdemi tárgyalási szakban (meg nem engedett módon) úgy változtatta meg e nyilatkozatát, hogy a jegyzőkönyv „már készen állt akkor, amikor bementünk a hivatalba” (25. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldal). Az általa meghallgatni kért két tanú közül pedig kizárólag testvére, K. J. volt jelen a „jegyzőkönyvvezetés” során, aki bár maga is arról számolt be, hogy az I. rendű alperes ügyintézői vetették fel, hogy irat hiányában nem fogják tudni

intézni a temetést, amelyre a megoldás, ha lemondanak az „eltemettetés jogáról”, azonban a felperes nyilatkozatával szemben nem arról számolt be, hogy erre csak időlegesen, a halott kikéréséig került volna sor. Ennek megfelelően nem emlékezett arra, hogy kapnak-e tájékoztatást a temetés időpontjáról, és arra sem, hogy ők tájékoztatást adtak volna a néhai temetéssel kapcsolatos végakaratáról (ez utóbbi miatt, mivel arról az I. rendű alperes nem szerzett tudomást, nincs is jelentősége, hogy e vonatkozásban mi volt a néhai szándéka, így B. Gy. vallomásának sem), továbbá a felperes nyilatkozatával szemben tagadta, hogy a kórházban felmerült volna a hűtési díj fizetésének kötelezettsége (19. sorszámú jegyzőkönyv 2-6. oldal). Ezzel szemben az I. rendű alperes érdekkörében eljáró K. B.-né és K.-né M. Zs. tanúvallomásukban konzekvensen számoltak be a felperes és testvérenek tőlük függetlenül kialakult azon szándékáról, hogy nem kívánnak gondoskodni a néhai eltemettetéséről, és arról is, hogy nem merült fel, hogy az I. rendű alperes intézi a temetést, amelyről értesítik őket (25. sorszámú jegyzőkönyv 2-7. oldal). Mindezeket mérlegelve a felperes nem bizonyította, hogy az I. rendű alperes mindezekkel kapcsolatos magatartása miatt nem tudott gondoskodni a néhai temetéséről, illetőleg nem szerzett arról tudomást.

[29] A felperes alaptalanul hivatkozott a „joglemondó nyilatkozat” érvénytelenségére is. Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltak miatt ehhez előre kell bocsátani, hogy a felperes nem a jogi érvelés körében változtatta meg a perfelvételi nyilatkozatait [ekként a Pp. 221. §-a (1) bekezdésének g) pontja alapján megengedett módon], hanem a perfelvétel lezárását követően olyan új tény és jogállítást tett, amelyre a Pp. 215. §-ának (1) bekezdése alapján nem volt lehetősége. Ennek megfelelően a felperes sem keresetváltoztatásként hivatkozott erre (nem is annak alaki- és tartalmi feltételeinek megfelelően terjesztette elő), hanem a fellebbezésében hivatkozottak szerint a bíróságnak hivatalból kellett volna figyelembe vennie a semmisségi okot.

[30] A Ptk. 6:88. §-a (1) bekezdésének 2. mondata szerint a semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség; a szerződés semmisségét a bíróság hivatalból észleli. Az egységes bírói gyakorlat [pl. az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a) pontja] szerint azonban a bíróságnak csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie, a semmisség megállapíthatósága érdekében pedig a bíróság hivatalból bizonyítást nem folytathat le. Nem mellőzhető azonban annak figyelembevétele, hogy a felperes és testvére nyilatkozata csak részben „joglemondó”, az ugyanis a következőként szól: „Nyilatkozunk arról, hogy édesapánk (...) eltemettetéséről nem kívánunk gondoskodni, az eltemettetés jogáról lemondunk.”. A nyilatkozat második része pedig a vonatkozó jogszabályi szóhasználattal egyezően tartalmazza, hogy a nem vitásan az eltemettetésre köteles személyekként a felperes és testvére [a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Ttv.) 20. §-a (1) bekezdésének d) pontja] nem gondoskodnak az eltemettetésről. A Szocvtv. 48. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint ugyanis a haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testülete - a halálesetről való tudomásszerzést követő huszonegy napon belül - gondoskodik az elhunyt személy közköltésén történő eltemettetéséről, ha az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik. Mindezek miatt az elsőfokú bíróságnak sem kellett volna még az ítélet indokolásában sem foglalkoznia a nyilatkozat joglemondó része érvénytelenségének kérdésével, egyáltalán azzal, hogy az magán- vagy közjogi jogviszonyban tett nyilatkozat volt-e.

[31] A kifejtettek miatt annak sincs jelentősége, hogy a jegyzőkönyv egyebekben megfelel-e az Ákr. szabályainak, illetőleg meg kellett-e felelnie egyáltalán. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a következőkes bírói gyakorlat szerint önmagában valamely eljárási jogszabály megszegése nem jelenti a személyiségi jogok, azaz a személyiség szabad érvényesítésének megsértését is (EBH2007. 1598). Az elsőfokú bíróság azonban e vonatkozásban megalapozottan utalt a felperes és a néhai között már régóta megromlott viszonyra, továbbá hogy a per tartama alatt sem intézkedett annak tisztázása iránt, hogy a néhai végső nyughelye hol található. Egybecseng mindezekkel K. J. tanúvallomása, amely szerint tudtak a néhai utolsó házastársának eltemetetésével kapcsolatos végakarataról is, és bár volt az annak teljesítésére irányuló szándékuk is, attól is elálltak (19. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal).

[32] A fenti tényállás körében annak sincs jelentősége, hogy mi volt eredetileg a felperes és testvére szándéka, hogy ténylegesen gondoskodni kívántak-e a temetésről, ugyanis a perben lefolytatott bizonyítás (és illetve annak sikertelensége) eredményeként az állapítható meg, hogy a felperes és testvére e szándékukat az I. rendű alperesnek fel nem róhatóan megváltoztatták (akár K.-né M. Zs. 25. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldalán rögzített tanúvallomása szerint azért, mert tudomásukra jutott, hogy a „II. rendű alperes kiforgatta őket az örökségükből”).

[33] Az elsőfokú bíróság ugyanakkor az utóbb idézett jogszabályhely alapján helytállóan állapította meg, hogy nem az I. rendű alperes, hanem az elhalálozás helye szerint illetékes s.-i önkormányzat gondoskodott a közkölségen való temetésről. Ez utóbbi kötelezettsége volt továbbá a perben sérelmezett „kapcsolattartás” is. A Ttv. végrehajtásáról szóló 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet 30. §-ának (2) bekezdése szerint ugyanis a közkölségen történő temetés esetén a temetésre kötelezett személyt a köztemetés helyéről és idejéről a temetést megrendelő önkormányzat jegyzője értesíti.

[34] Annak pedig nincs jelentősége, hogy a felperes kapott-e tájékoztatást a köztemetés kölségviselésével kapcsolatban, mert a felperes a nem vagyoni sérelmeit érvényesítette a perben, nem pedig esetleges vagyoni károsodását.

[35] A felperes alaptalanul sérelmezte a fellebbezésben az I. rendű alperes eljárását azzal összefüggésben is, hogy miként járt el a s.-i önkormányzat 2021. május 25-i keltezésű végzését (10/A/10. sorszámú irat) követően az ő tájékoztatása körében. A felperes ugyanis addigra már nyilatkozott arról, hogy nem kíván gondoskodni az eltemetetésről, amely nyilatkozatot az I. rendű alperes meg is küldött a köztemetést intéző önkormányzatnak.

[36] A felperes II. rendű alperessel kapcsolatos fellebbezési hivatkozásai körében pedig az ítéltábla az alábbiakra volt figyelemmel. A Pp. 373. §-a (1) bekezdésének 1. mondata értelmében a másodfokú eljárásban utólagos bizonyításnak nincs helye. A felperes pedig ezzel ellentétesen csatolta be a fellebbezés mellékletét képező iratokat. Mindezekről függetlenül a felperes egyébként sem igazolta, hogy a II. rendű alperes „közreműködött a temetési ügyintézés akadályozásában”, és hogy az iratok hiányában ne kérhetek volna halotti anyakönyvi kivonatot/ne intézkedhettek volna a temetésről, hanem azokat mellőzve inkább lemondtak az arról való gondoskodásról. Az ítéltábla a fentieket szükségtelenül meg nem ismételve visszautal a fentiekre, amely szerint a felperes nem bizonyította, hogy a tényállításának megfelelő okból, az ügyintézés okiratok hiányában történt elnehezülése miatt

nem gondoskodott a temetésről. Az ítéltábla a teljesség kedvéért rögzíti ugyanakkor, hogy a kegyeleti jog sérelmének súlya/egyáltalán bekövetkezte körében nem mellőzhető annak értékelése sem, ha a kegyeleti jog jogosultja azért hagy fel az eltemettetés szándékával, mert (esetleges) nehézségei jelentkeznek az ügyintézés terén.

[37] Az ítéltábla mindezen kiegészítésekkel egyebekben osztotta az elsőfokú bíróság ítéletének indokait, amelyben helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az alperesek nem sértették meg a felperes személyiségi jogait, illetőleg magatartásuk arra nem is volt alkalmas, ezért helybenhagyta az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján. Az ítéltábla ugyanakkor a Pp. 383. §-ának (6) bekezdése alapján hivatalból pontosította, hogy mivel az elsőfokú bíróság visszautasította az ezzel kapcsolatos kérelmet, a felperes a perben nem részesült a pártfogó ügyvédi díj megfizetése alóli mentességre is kiterjedő költségkedvezményben [Pp. 94. §-a (1) bekezdésének f) pontja], ezért a Pp. 101. §-ának (3) és 102. §-ának (1) bekezdéseiben foglaltak alapján azt kellett megállapítani, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának viselése a felperes terhére esik. Ez azonban nem érinti, hogy a jogi segítségnyújtó szolgálat a felperesek részére biztosított támogatás és költségmentesség ismeretében határoz a díj tényleges viselőjéről a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 62. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján.

[38] Az I. és II. rendű alperesek pernyertesek lettek, ezért a felperes köteles megtéríteni másodfokú perköltségüket a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése alapján. Az ítéltábla ennek összegét a becsatolt megbízási szerződések alapján az I. rendű alperes esetében a R. 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján állapította meg az általa felszámított 11 160 Ft útiköltséggel növelten, a II. rendű alperes esetében azonban a 2. § (2) bekezdése alapján a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányosan, mérsékelt összegben. Ez utóbbinál figyelembe vette, hogy bár a jogi képviselő megjelent a másodfokú tárgyaláson, ellenkérelmében kizárólag az elsőfokú ítélet indokaira utalt vissza.

[39] A pervesztes felperes a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján köteles viselni a fellebbezési illetéket, míg a pártfogó ügyvéd díjának viselésére vonatkozó megállapítás – a perben biztosított költségkedvezmény hiányában – a Pp. 101. §-ának (3) és 102. §-ának (1) bekezdésein alapul.

Debrecen, 2022. szeptember 29.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró